

Порівняльна характеристика німецького і українського молодіжного сленгу: спільні і відмінні риси

Стаття висвітлює проблему молодіжного сленгу. Цей лінгвістичний феномен має свої національні специфічні особливості. Автор здійснює порівняльний аналіз німецького і українського молодіжного сленгу і визначає їх спільні і відмінні характеристики.

Ключові слова: молодіжний сленг, соціальний діалект, молодь, національна мова, групова диференціація, вульгаризація.

Pozdnyakov O.V. The Comparative Description of the German and Ukrainian Youth Slang: the Common und Distinguishing Features. The article deals with the problem of the youth slang. The given linguistic phenomenon has its national specific features. The author makes a comparative analysis of the German and Ukrainian youth slang and determines their common and distinguishing characteristics. At the end of the article the conclusions are drawn.

Key words: youth slang, sociolect, young people, national language, group differentiation, vulgarization.

Серед багатьох різновидів соціально маркованих стилів мови особливе місце посідає молодіжний сленг. Стосовно визначення цього лінгвістичного феномена у сучасному мовознавстві також існує низка суперечливих думок.

Під молодіжним сленгом ми розуміємо соціальний діалект, який слугує для ідентифікації представників вікової групи від 14 до 25 років, реалізується у процесі їхньої комунікації в усній або письмовій формі, відзначається емоційно-оцінною конотацією, має порівняно з мовним стандартом пейоративний характер та є структурним елементом загальної системи національної мови. Такай погляд сформовано в результаті аналізу

досліджень провідних лінгвістів, зокрема О. Ахманової [1], Л. Ставицької [6], О. Селіванової [4], С. Мартос [3], Р. Спірса [29], Г. Генне [17], Д. Гартманн [14], П. Шлобінські [26].

Молодіжний сленг як засіб спілкування, котрим послуговується суттєва кількість комунікантів, посідає відповідне місце в загальній системі національної мови. Зазначимо, що це місце є специфічним для кожної конкретно взятої мови. Багато чинників впливає на роль молодіжного сленгу в процесі розвитку національної мови, їхньої взаємодії та взаємовпливу. До таких чинників належать передусім національні мовні традиції, поняття мовної культури, урбаністичні процеси, характер іншомовного впливу, особливості (фонетичні, лексичні, граматичні) будови мови, специфіка мовної орієнтованості медійного середовища, державний статус мови та ін.

Метою статті є визначення спільних і відмінних рис німецького і українського молодіжного сленгу, спираючись на матеріали лінгвістичних досліджень сучасних мовознавців у цій галузі.

Актуальність обраної теми визначається тенденцією активізації досліджень молодіжного сленгу на сучасному етапі. Варто зазначити, що у порівнянні з науковими здобутками германістичних студій, феномен українського молодіжного сленгу є ще малодослідженою ділянкою мовознавства, яка потребує поглибленого вивчення.

Матеріалом для дослідження послуговували праці Л. Ставицької [6], С. Мартос [3], О. Селіванової [4], Н. Дзюбишиної-Мельник [2], С. Пиркало [5], Г. Генне [17-18], Я. Андроутсопулоса [8-10], П. Шлобінські [25-27], Е. Нойланд [24], Г. Еманна [11-13], М. Гайнеманн [15-16], Д. Гартманн [14], М. Горкса [19], К. Якоба [20], К.-П. Мюллера-Турау [23], Ф. Янушека [21], М. Корта [22], М. Кучарчика [22], Р. Седлачека [28], а також інформація, яка є результатом власних спостережень.

Результати здійсненого аналізу дають нам можливість виокремити наступні спільні та відмінні риси німецького та українського молодіжного сленгу.

Спільні риси

1) Як український, так і німецький молодіжний сленг використовується для ідентифікації конкретної вікової групи, зокрема молоді, а також для визначення внутрішньогрупової ієрархії і статусу її окремих представників.

Напр.: *raffen, peilen – verstehen*

mampfen – essen

knutschen – küssen

knattern – Sex haben

хавати – їсти

шнурки – батьки

котлета – автобус

2) Для молодіжного сленгу характерна також внутрішньогрупова диференціація. При уважному спостереженні у його системі можна виділити окремі стилі спілкування та лексику, характерну для школярів (нім. “Pennälersprache”), студентів (нім. “Studentensprache”) і т.д.

Напр.: *Dinos – Eltern*

Schizzo, Depri, Irrenanstalt – Schule

Azubi – Student

козлярки – цигарки

зальот – академічна заборгованість

бухенвальд – студентська їдальня

бункер – дискотека

3) І німецький, і український молодіжний сленг є компонентами систем відповідних національних мов, а не їх альтернативами. Відмінності від мовного стандарту виявляються лише на лексичному рівні, причому дана лексика є лише компонентом пересічного молодіжного спілкування, основну базу якого формує нормативний словниковий запас. Молодіжний сленг не має чітко вираженої специфіки ні з погляду граматики, ані фонетики.

Напр.: *Was machen Sie, wenn Ihnen die Kiste abraucht?!*

Mein Chef gab mir einen Anschiß.

Мій кореш вчиться у музлі.

Ми захотіли догнатися і пішли по бухло.

4) Схильність до вульгаризації. Даний факт можна пояснити, на нашу думку, недостатнім рівнем освіченості молоді, з одного боку, і її нестійкою психікою – з іншого.

Напр.: *Dreckstift – Idiot*

schwul – schlecht

кишка – черга

гризла – зуби

мудак – дурна, шкідлива людина

5) Лексичні одиниці молодіжного сленгу активно поповнюють словниковий склад розмовної мови. Причиною цього вважаємо передусім схильність молодих комунікантів до мовної економії та виразності висловлювань.

Напр.: *lull und lall – ausgeschöpft*

tiptopp – in Ordnung

Gummi – Kondom

катати – грати у більярд

облажатися – осоромитися

лабух – музикант, який грає в ресторанах

6) Експресія і емоційність. Характерною ознакою молодіжного спілкування є гіперболізація та суб'єктивне ставлення до предмета висловлювання.

Напр.: *überultraoberaffengeil, saugeil, schweinegeil, zombig, galaktisch,*

kosmisch, gigantisch – besonders schön, interessant

Ich denk, mein Vogel miaut – erstaunt sein

відпадний, класний, кльовий, офігенний – гарний

7) Лексика молодіжного сленгу відображає сфери занять та інтересів його носіїв.

Напр.: *Glatzen – Skinheads*

Matten – Metal-Fans

Zipfelmützen – Techno-Fans

масний, нефор – хіпі

попсовик – людина, яка слухає чи виконує музику в стилі “поп”

металіст – людина, яка слухає чи виконує музику в стилі “метал”

8) Наявність сильного іншомовного впливу. Це пояснюється бажанням новизни, а також є своєрідним протестом проти тривіальності стандартизованої мови.

Напр.: *down low – deprimiert sein*

Losser – Niete

Straight Shooter – direkter, ehrlicher Mensch

крейзухаус – божевільня

криса – той, хто краде у своїй компанії

хаєр – довге волосся

9) Територіальна диференціація. У молодіжному сленгу багато лексичних одиниць, характерних для комунікантів певних регіонів.

Напр.: *Tölpel, Trottel – Fuzzi, Laschi (norddt.)*

Dodel, Sandler (süddt.)

голова – диня (сх.-укр.)

клуня (зх.-укр.)

Відмінні риси

1) На формування лексики німецького молодіжного сленгу мають сильніший вплив діалекти, аніж при утворенні українського молодіжного сленгу. Це явище тісно пов'язане з національними особливостями процесів розвитку загального розмовного стилю мовлення, які знайшли свій відбиток й у молодіжній комунікації.

Напр.: *Bumsetuis (thür.) – Bett*

Schwarte (niederdt.) – altes Buch

spellen (thür.) – abschreiben

бодяжити (сх.-укр.) – пиячити

гоцалка (зх.-укр.) - дискотека

2) Український молодіжний сленг відзначається більшою соціальною маркованістю. У вітчизняній лінгвістиці робиться акцент на тому, що молодіжна лексика є характерною рисою міської комунікації, у той час як у працях німецьких дослідників така диференціація не відзначається.

Напр.: *Mücke – Musik*

Mückomat – Radio

Nullchecke – dumme Frau

null Peilung haben – nichts verstehen

бик, плуг – мешканець сільської місцевості

бандера – людина із Західної України

поц – абрєв. від “представник обласного центру”

3) Мовна політика держав відображається і на формах спілкування молоді. Так, аналізуючи лексичний склад українського молодіжного сленгу, можна відзначити сильніший вплив на його формування іноземних мов, передусім російської та англійської. Це явище набуває загрозливих масштабів не лише в молодіжній комунікації, але й на загальномовному рівні, що призводить до поступового занепаду української мови та культури.

Напр.: *Touchdown – Fehlschlag*

auf sure – mit Sicherheit, auf jeden Fall

прайс – ціна

тащитися – отримувати насолоду

хахаль – кавалер, наречений

4) У порівнянні з німецьким, український молодіжний сленг є більш вульгаризованим, юні мовці часто не гребують нецензурщиною (це явище, історично чуже українській мові, у наш час стає нормою). Джерело таких процесів варто шукати, на нашу думку, у надмірному пропагуванні й ідеалізації кримінальних героїв (головним чином російських) через літературу та кіноіндустрію. Такому впливу найбільше піддається медійно

заангажований та схильний до наслідування контингент молодих реципієнтів.

Напр.: *Hurensohn, Fotze, Scheiße, Hure*

підар, баклан, зсучитися, шалава

5) Українському молодіжному сленгу характерна більша законспірованість висловлювань, причому тут можна провести паралелі з арго, тяжіння молодих українців до якого обґрунтовано вище.

Напр.: *den Löffel in den Suppentopf stecken – sterben*

abpeitschen – fliehen

abraschen – schnell abhauen

викликати іхтіандра – блювати

очко, торпеда – унітаз

писало – ніж

Така порівняльна характеристика німецького та українського молодіжного сленгу засвідчує правильність наведеного нами на початку статті твердження стосовно національної специфіки цих соціолектів під час визначення їхніх характерних рис, детальний опис яких вважаємо перспективним напрямом досліджень у цій сфері лінгвістики.

Література

1. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. – М.: Эдиториал УРСС, 2004. – 576 с.
2. Дзюбишина-Мельник Н. Я. Сучасний жаргон й сучасне розмовне мовлення // Наукові записки Національного університету “Києво-Могилянська Академія”. – Т. 20. “Філологічні науки”. – К., 2002. – С. 15.
3. Мартос С. Молодіжний сленг як складова мови міста // Вісник Харків. нац. ун-ту ім. В.Н. Каразіна. - № 632. Серія “Філологія”. Вип. 42. – Харків, 2004. – С. 240-243.
4. Селіванова О. Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія. – Полтава: Довкілля, 2006. – С. 560.

5. Словник українського молодіжного сленгу / Укл. С. Пиркало. За ред. Ю. Мосенкіса. – К.: АТ ВІПОЛ, 1998. – 288 с.
6. Ставицька Л. Проблеми вивчення жаргонної лексики: соціолінгвістичний аспект // Українська мова, 2001. - №1. – С. 55-68.
7. Ставицька Л. Український жаргон. Словник. – К.: Критика, 2005. – 496 с.
8. Androtsopoulos J.K. Deutsche Jugendsprache. Untersuchungen zu ihren Strukturen und Funktionen. – Frankfurt am Main: Peter Lang, 1998. – 684 S.
9. Androtsopoulos J.K. Von *fett* zu *fabelhaft*. Jugendsprache in der Sprachbiographie // Osnabrücker Beiträge zur Sprachtheorie, 2001. – № 62. – S. 55-78.
10. Androtsopoulos J.K. Und jetzt gehe ich chillen: Jugend- und Szenensprachen als lexikalische Erneuerungsquellen des Standards // Eichinger L., Kallmeyer W. Standardvarianten. Wie viel Variation verträgt die deutsche Sprache. – Berlin; New York: de Gruyter, 2005. – S. 171-206.
11. Ehmann H. Jugendsprache und Dialekt: Regionalismen im Sprachgebrauch von Jugendlichen. – Opladen: Westdeutscher Verlag, 1992. – 252 S.
12. Ehmann H. Affengeil: ein Lexikon der Jugendsprache. – München: C.H.Beck, 1996. – 252 S.
13. Ehmann H. Oberaffengeil: neues Lexikon der Jugendsprache. – München: C.H.Beck, 2001. – 160 S.
14. Hartmann D. Deutsche Jugendsprache. – Leipzig: V.E.B., 2001. – 246 S.
15. Heinemann M. Kleines Wörterbuch der Jugendsprache. Wörter-Wendungen-Texte. – Leipzig: Bibliographisches Institut, 1989. – 122 S.
16. Heinemann M. Zur Varietät “Jugendsprache” // Praxis Deutsch, 1991. – № 110. – S. 6-9.
17. Henne H. Jugend und ihre Sprache: Darstellung, Materialien, Kritik. – Berlin/New York: de Gruyter, 1986. – 202 S.
18. Henne H. Die Lexikon der Jugendsprache. – Berlin; New York: de Gruyter, 1989. – 350 S.

19. Horx M. Trendwörter. – Düsseldorf; Wien; New York; Moskau: Econ, 1996. – 252 S.
20. Jakob K. Jugendkultur und Jugendsprache // Deutsche Sprache. Zeitschrift für Theorie und Praxis. – Freiburg, 1988. – S. 320-350.
21. Janussek F. Die Erfindung der Jugendsprache // Osnabrücker Beiträge zur Sprachtheorie, 1989. – № 41. – S. 125-146.
22. Kohrt M., Kucharczyk M. Sprache – unter besonderer Berücksichtigung von Jugend und Alter // Fiehler R., Thimm C. Sprache und Kommunikation im Alter. – Radolfzell: Verlag für Gesprächsforschung, 2003. – S. 17-37.
23. Müller-Thurau C.-P. Lexikon der Jugendsprache. – Düsseldorf; Wien: Econ, 1985. – 176 S.
24. Neuland E. Jugendsprache. – Heidelberg: Groos, 1999. – 52 S.
25. Schlobinski P. Frau Meier hat Aids, Herr Tropfmann hat Herpes, was wollen Sie einsetzen? Exemplarische Analyse eines Sprachstils // Osnabrücker Beiträge zur Sprachtheorie, 1989. – № 41. – S. 34-46.
26. Schlobinski P., Kohl G., Ludewigt J. Jugendsprache. Fiktion und Wirklichkeit. – Opladen: Westdeutscher Verlag, 1993. – 223 S.
27. Schlobinski P., Heins N.-Chr. Jugendliche und ihre Sprache. – Opladen: Westdeutscher Verlag, 1998.
28. Sedlaczek R. Das Lexikon der Jugendsprache. – Wien: Echo, 2006. – 196 S.
29. Spears R. Slang and Euphemism. – New York: New American Library, 1982. – S. 10-11.